

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum aliqua persona possit mitti à seipsa vel ab alia à
qua non procedit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Lib. I. Distinctio XV.

vt paternitas vel filiatio, vel spiratio, & sic nulla notio est cōmuni filio & spi. san. vel potest significari in cōmuni sicut esse ab alio. Et hoc modo filius & spi. san. habent cōmunem notionem quæ includitur in missione, quia quis libet eorum est ab alio à quo mittitur.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum aliqua persona possit mitti à seipsa vel ab illa à qua non procedit.

1ho. 1. q. 43. ar. 8.

Tertio quæritur vtrum aliqua persona possit mitti à se ipsa vel ab alia à qua non procedit. Et videtur qd sic. Aug. 4. de Trin. cap. 20. dicit sic, Sicut generari est filii esse à patre, ita filium cognosci esse à patre, est filium mitti à patre, sed ita cognitio potest cauari à filio, ergo missio filii potest esse à seipso.

2 Item Esa. 48. dicitur ex persona filii & nūc misit me Dominus & spiritus eius, ergo filius mittitur à patre & spi. san. sed non procedit vt constat à spi. san. ergo filius mittitur à persona à qua non procedit.

3 Item Ambr. lib. de Spi. san. dicit filius datus est nobis, datus est, audeo dicere à spi. san. ergo eadem ratione missus est ab eo, & sic idem quod prius.

4 **C**ONTRA Aug. 3. de Trin. cap. 20. ab illo mittitur filius à quo emanat, sed filius non emanat à spi. san. nec aliqua persona à se ipsa, ergo filius nō mittitur à spi. san. nec à se ipso, nec aliqua persona mittitur à seipsa.

5 **R**ESPONSI O. hic sunt duo modi dicendi. Vnus est, qd aliqua persona potest mittere se ipsam, & etiam vna persona potest aliam mittere quæ ab ipsa nō procedit. ratio autē huius opinionis est ista, diuersimode enim verificatur aliqua locutio quando aliquod coniunctū prædicatur de aliquo secundū esse & quādo secundū fieri, quādo enim prædicatur de aliquo secundū esse oportet qd vtraq; pars cōiuncti verificetur de subiecto, vt si dicatur Sortes est homo albus, oportet eum esse hominē & esse albū, nisi vnū diminuat de ratione alterius vt homo mortuus, sed quādo prædicatur coniunctū secundum fieri verificatur totū ratione solius partis, vt si dicatur sic, Sortes est nunc factus homo albus, sufficit ad veritatem locutionis, qd sit nūc factus albus, licet nō sit nūc factus homo. Sic etiā est in facere actiue, quia ad hoc qd pictor dicatur facere parietem albū non oportet qd faciat vtrumq;, scilicet parietē & albedinem, sed sufficit albedinem facere in pariete.

6 Ex hoc ad propositū personā mitti est eā fieri nouo modo in creatura per effectū, in creatura tantū vt dictum fuit, ergo ad hoc qd aliqua persona dicatur mittere aliam actiue sufficit qd habeat causalitatem super illud quod est formale in missione & nō super personam missam (sicut sufficit qd pictor faciat solum albedinē parietis & tamē dicitur facere parietē album) formale autē in missione est effectus in creatura causatus super quē quælibet persona diuina habet causalitatem, ergo quælibet potest mittere: ergo Spi. san. potest aliquam personā mittere, sed hoc nō potest esse nisi mittendo se vel mittendo personā quæ ab ipso nō procedit, quia nulla procedit à Spi. san. ergo &c. Hic est vnus modus dicendi quem Magister videtur multum sequi in litera, & ad quē Aug. videtur declinare. 2. de Trin. cap. 8. vbi dicit quod sicut filius tradidit seipsum, & sanctificauit se ipsum, sic misit se ipsum quāuis strictē accipiendū missionē non sit simile quod adducitur pro simili de traditione & sanctificatione, quia hoc non importat originem sicut missio.

7 Alius est modus dicendi ad quæstionem, scilicet qd necesse est personam quæ mittitur originari ab illa quæ dicitur ipsam mittere, quod patet primo supponendo quod missum in diuinis sub ratione qua missum est importat quod sic ab alio per originem, alioquin pater qui non est ab alio posset dici missus, quod negat August. 4. de Trin. cap. 20. allegans hanc rationem vt dictum fuit in prima quæstione huius distinctionis, ex hoc sic arguitur, missum sub ratione missi importat originem passiuam, sed missum vt missum non se habet passiuē nisi ad mittentē, ergo missum in diuinis trahit à mittente originem. Et confirmatur quia quid pertinet ad missionem quod missum sit ab alio, nisi sit ab aliquo pertinente ad missionem? certē nihil vt videtur. Cum ergo illud à quo est persona missa nō

& Quæstio, III.

sit creatura ad quam mittitur, nec effectus in ea causatus, nec ipsamet persona missa, quia nō est à se ipsa præter hoc non est aliquid nisi mittens, relinquatur qd oportet personam missam esse à mittente persona.

8 Secundo sic, ista est bona consequentia secundū omnes, persona diuina mittitur, ergo ipsa originatur, quia missio non potest saluari sine ratione originis, vnde secundum Aug. pater non mittitur, quia non originatur, ergo similiter bona consequentia est, persona mittit, ergo ipsa aliam ex se originat. Sicut enim mitti respicit illum à quo est, ita mittere respicit illum qui est ab eo, correspondent enim sibi secundum rationem actiui & passiuī, sed Spi. san. non originat ex se aliquam personam, ergo Spiritus san. nullam personam potest mittere. Et per eandem rationem nulla alia potest se ipsam mittere cum nulla originetur ex se.

9 Tertio sic, nomen missionis translatum est à creaturis ad diuina, & tam hic qd ibi de ratione missi est autoritate vel virtute alterius vt sic aliquid dicere vel facere, sed in creaturis missum non habet autoritatem vel virtutem nisi à mittente, ergo nec in diuinis, sed nihil recipitur in diuinis nisi per originē, ergo oportet personā missam esse originatam à mittente.

10 Quarto quia missio & processio temporalis sunt penitus idem vt dictum est supra, sed nulli personæ diuinæ conuenit procedere à se temporaliter, ergo nec mitti, huic opinioni cōcordat proprietates modi loquēdi & distinctio missionis prius posita, scilicet qd missio est exitus personæ à persona accipiens ab eo eandem virtutem ad faciendum aliquid. Sic ergo dicunt isti quod missione proprie dicta nullo modo persona mittit se vel alia quæ ab ipsa non procedit. Largē autem loquendo de missione pro datione vel quacūq; liberali communicatione persona potest se ipsam mittere, quia datio vel liberalis communicatio non sic importat originem dati à dante vel communicati à communicante sicut missio secundum hunc modum qui videtur rationabilior & ex posterioribus dictis beati Augustini, quasi necessario concluditur.

11 **R**ESPONDET VR ad rationem cōtrarię opinionis dupliciter. Primo dicendum quod ipsa nō concludit de virtute sermonis cum non concludat in omni materia. Cum enim quæ accipit sint communia missioni quæ est in diuinis & in creaturis, & tamen veritatem non habent in creaturis, quia nulla creatura dicitur mitti nisi ab illa à qua recipit autoritatem vel virtutem agēdi aliquid, consequens est quod non concludat in diuinis de virtute sermonis.

12 Secundo respondetur explicando specialius defectum rationis sic, quod vbiq; prædicatur vnum cōiunctum de alio quod dicitur ipsum facere sufficit qd verificetur tantum pro altera parte quando partes illius coniuncti sic se habent quod ex ipsis sit vnum secundum subiectum, sicut ex materia & forma, vel sicut ex subiecto & accidente. Et causa est, quia cum in factiōne subiectum supponatur quod maneat vnum & idem in totā transmutatione, faciens, non causat nisi formam supposita materia. Et secundum istum modum verum est qd persona missa vel tota trinitas facit de nouo animam gratam, licet anima non fiat de nouo. Vbi autem prædicatur aliquod coniunctum tale cuius partes non faciunt vnum subiecto, nō verificatur locutio pro altera parte, sicut cōtingit videri in omnibus quæ agunt mediante instrumento ex quo cum effectu non sit vnum secundum suppositum, quotiescūq; que enim per locutionē denotatur habitudo agētis principalis ad effectum per instrumentum, non sufficit quod agēs principale habeat solum autoritatem super effectū, sed super instrumentū, vt si dicatur sic, faber extendit ferrum per malleum. Sicut autem malleus recipit virtutem agēdi à principali agente, sic oportet, vt videtur, qd persona missa cum sit media inter personam mittentem & vltimum effectū, recipiat virtutem à persona mittente, quod non fit nisi per originem, ergo oportet personam missam originari à persona mittente.

13 Et confirmatur, quia si personam mittere est tātum causare effectū in creatura ratione cuius persona dicitur

nouo modo inhabitare creaturam, personam mitti erit precise effectum causari aliquem in creatura ratione cuius persona dicatur nouo modo esse in creatura.

14 Sed hoc non est verum, quia tunc mitti conueniret patri cum per aliquos effectus in creatura productos persona patris de nouo demonstrata fuerit, vt in voce audita super Christum in Baptismo & in transfiguratione, sed pater nunquam dicitur fuisse missus, ergo mitti non est solum effectum in creatura causari, quare nec mittere est solum effectum in creatura causare, sed est causare in creatura effectum mediante persona a mittente producta, & mitti est causare talem effectum per virtutem a mittente receptam.

15 A D R A T I O N E S principales. Ad primam cum dicitur quod filium cognosci esse a patre est ipsum mitti, dicitur quod dicitur Aug. non comprehendit quicquid pertinet ad rationem missionis, sed tantum illud quod consequitur ad missionem, quia per effectum causatum in creatura a persona missa per virtutem quam habet a persona mittente per quandam appropriationem possumus deuenire in cognitionem originis illius personae quae dicitur mitti. Mittitur enim filius cum in creatura rationali sit donum sapientiae. Spi. autem sanctus dicitur mitti cum dono charitatis, quia sapientia appropriatur filio qui procedit vt verbum vel notitia, charitas autem appropriatur Spiritui sancto qui procedit vt amor, nec oportet quod omnis persona quae habet autoritatem super effectum istum sit mittens, cum in hoc non comprehenditur ratio missionis, sed illa sola mittit quae autoritatem habet super personam quae mittitur & super effectum missionis.

16 Ad secundum dicendum est, quod illud verbum Esa. 48. ad litteram intelligitur de missione Prophetae vt quidam exponunt. Et ideo non habet locum in proposito. Quod si secundum glossam intelligatur de Christo secundum allegoriam, tunc est dicendum quod triplex est missio filii scilicet in carnem, in mentem, & ad praedicationem, duae primae missiones conueniunt filio quoad personam & naturam diuinam, & secundum eas proprie loquendo non mittitur filius nisi a patre. Tertia autem missio, sed in praedicationem conuenit filio secundum naturam humanam super quam habet Spi. sanctus autoritatem, & ex consequenti super filium ratione humanae naturae, & etiam filius secundum naturam diuinam habet autoritatem super se ipsam secundum humanam, propter quod secundum hanc missionem scilicet ad praedicationem missi Spi. sanctus filium & filius se ipsum. De hac loquitur Esa. vbi supra. Et alibi in eodem lib. cap. 41. habetur expressius, super me Spiritus Domini eo quod vixit me ad annuncian dum manfuetis me missi.

17 Ad tertium patet solutio ex iam dictis. Aliud enim est dare, aliud mittere proprie, vnde quilibet persona potest dare se ipsam & illam quae ab ipsa non procedit, mittere autem non, & causa dicta fuit.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum missio inuisibilis filio competat.

Tho. 1. q. 43. ar. 5.

Quarto quaeritur, vtrum missio inuisibilis competat filio. Et videtur quod non, quia persona diuina non mittitur proprie nisi cum donis gratiae gratum facientis, sed dona pertinentia ad intellectum, vt sapientia & scientia quae appropriantur filio non sunt gratum facientia cum sint communia bonis & malis vt habetur. 1. Cor. 13. Si habuerit omnem scientiam, &c. ergo filio non competit inuisibiliter mitti.

2 Item si filius mitteretur missio eius esset distincta a missione Spi. sancti sicut & personae distinctae sunt, sed hoc non est possibile, quia diuersarum missionum non est idem terminus, diuinae autem missionis inuisibilis est tantum vnus terminus, scilicet sanctificatio creaturae, ergo est tantum vna inuisibilis missio. Constat autem Spi. san. inuisibiliter mitti, ergo hoc modo non mittitur filius.

3 I N C O N T R A R I V M est quod dicitur Sap. 10. mitte illam scilicet sapientiam genitam de caelis, &c.

4 R E S P O N S I O, hic sunt tria videnda. Primum est quid sit inuisibilis missio. Secundum qualiter competit filio. Tertium est quomodo inuisibilis missio filii se habeat ad inuisibilem missionem Spi. san. Quantum ad primum sciendum, quod ratio priuationis sumitur ex habitu. Cui ergo

inuisibile priuatiue se habeat ad visibile ex ratione visibilis missionis, si nuda est ratio missionis inuisibilis, missio autem absolute dicta est exitus personae a persona ad causandum aliquem effectum in creatura per quem possumus per modum cuiusdam apparitionis manuduci in notitiam personae missae, vt dictum fuit prius. Super hanc missionem absolute dictam addit missio visibilis signum visibile exterius inuisibilis missionis, interius manifestatiuum, sicut fuit columba super Christum in suo baptismo apparet, & linguae igneae apparentes super Apostolos de quibus postea plura dicentur. Per priuationem autem huius signi exterioris visibilis dicitur missio inuisibilis quae non est aliud quam missio personae a persona ad sanctificandum creaturam solo interiori opere absque signo exteriori visibili, & sic patet primum.

5 C I R C A secundum intelligendum est, quod missio inuisibilis competit filio sicut Spi. sancto, quod patet primo sicut dona perfectientia voluntatem appropriantur Spi. san. sic dona perfectientia intellectum appropriantur filio. (filius enim procedit per modum intellectus sicut Spi. san. per modum voluntatis) sed Spi. san. dicitur mitti inuisibiliter, est alicui dantur dona perfectientia voluntate absque signo visibili, vt charitas vel aliquid tale, ergo filius dicitur mitti inuisibiliter cum absque signo visibili dantur alicui dona perfectientia intellectum, vt sapientia vel huiusmodi, ergo filio conuenit inuisibilis missio sicut Spiritui sancto.

6 Secundo sic, persona diuina mittitur secundum dona gratiae & gloriae, sed secundum dona gloriae mittitur quantum ad dona intellectus & voluntatis quae appropriantur filio & Spiritui sancto, ergo consimiliter mittitur personae diuinae, scilicet & Spiritus sanctus secundum dona gratiae perfectientia tam intellectum quam voluntatem.

7 Q V A N T V M ad tertium sciendum est, quod has duas missiones possumus comparare dupliciter. Vno modo quantum ad realem diuersitatem. Alio modo quantum ad actuale separationem. Primo modo planum est eas differre realiter, quia missio duo includit: scilicet exitum personae a persona & effectum causatum in creatura. Et quantum ad vtrumque missio filii differt realiter a missione Spiritus sancti, quia generatio qua filius exit a patre est alia a processione Spiritus sancti qua exit ab vtroque. Similiter donum quod perficit intellectum, vt sapientia secundum quod attenditur missio filii est aliud a dono quod perficit voluntatem puta a charitate, secundum quod attenditur missio Spiritus sancti, ergo missio filii simpliciter est alia a missione Spiritus sancti.

8 Si autem comparetur quantum ad actuale separationem sic dicendum est, quod vna missio nunquam est sine alia. Cuius ratio est, quia amor supponit notitiam & perfectus amor perfectam notitiam, ergo dona amoris secundum quae mittitur Spiritus sanctus supponunt dona notitiae secundum quae mittitur filius, nonquam ergo mittitur Spiritus sanctus sine filio.

9 Item notitia boni perfecti in quo nulla est ratio mali ex necessitate ducit in amorem perfectum, sed dona secundum quae mittitur filius pertinent ad notitiam boni perfecti in quo nulla est ratio mali, ergo ipsa inducunt in amorem perfectum qui non est sine donis secundum quae mittitur Spi. sanctus, non mittitur ergo filius inuisibiliter sine Spiritu sancto, nec e conuerso.

10 A D P R I M V M argumentum dicendum quod dona pertinentia ad intellectum secundum quae mittitur filius sunt dona gratiae gratum facientis, non per essentiam sed per inseparabilem concomitantiam vt dictum est, vnde secundum illa dona intellectus quae possunt esse sine gratia, vt fides informans, prophetia, & scientia non dicitur mitti filius nisi valde imperfecte sed solum cum illis quae necessario coelegantur gratiae, vt sapientia prout est donum & consimilia.

11 A D S E C V N D V M dicendum quod sanctificatio creaturae vna est in quantum vni vltimo fini, scilicet Deo creaturam coniungit, tamen multa requirit secundum duas potentias secundum quas Deo coniunguntur scilicet intellectum & voluntatem, secundum quarum perfectiones diuersas diuersae sunt missiones filii & Spi. sancti, licet semper sint simul vt visum est.